

Prečišćeni tekst Zakona o bibliotečkoj djelatnosti obuhvata sljedeće propise:

1. Zakon o bibliotečkoj djelatnosti ("Službeni list Crne Gore", br. 049/10 od 13.08.2010),
2. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona kojima su propisane novčane kazne za prekršaje ("Službeni list Crne Gore", br. 040/11 od 08.08.2011), u kojima je naznačen njihov dan stupanja na snagu.

ZAKON

O BIBLIOTEČKOJ DJELATNOSTI

("Službeni list Crne Gore", br. 049/10 od 13.08.2010, 040/11 od 08.08.2011)

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se ciljevi i sadržaj bibliotečke djelatnosti, vrste biblioteka, uslovi za obavljanje bibliotečke djelatnosti, način vršenja bibliotečkih poslova, koordinacija rada biblioteka, bibliotečko osoblje i druga pitanja od značaja za obavljanje bibliotečke djelatnosti.

Bibliotečka djelatnost

Član 2

- (1) Bibliotečka djelatnost obuhvata:
- 1) nabavku, obradu, čuvanje, zaštitu i korišćenje, prezentaciju i popularizaciju bibliotečke građe;
 - 2) izradu kataloga, bibliografija, biltena, baze podataka i drugih izvora informacija;
 - 3) omogućavanje pristupa bibliotečkoj građi, izvorima informacija, uslugama i servisima;
 - 4) obezbjeđivanje korišćenja i protoka bibliografskih i drugih izvora informacija i usluga;
 - 5) edukaciju korisnika;
 - 6) vođenje evidencije o građi i korisnicima;
 - 7) druge poslove u skladu sa zakonom.
- (2) Bibliotečku djelatnost obavljaju biblioteke pod uslovima i na način propisan ovim zakonom.

Javni interes

Član 3

- (1) Bibliotečka djelatnost je od javnog interesa.
- (2) Javni interes u bibliotečkoj djelatnosti ostvaruje se naročito:
- 1) razvojem društva znanja;
 - 2) popunjavanjem bibliotečkih fondova odgovarajućom bibliotečkom građom, u skladu sa potrebama korisnika;
 - 3) razvojem bibliotečkog informacionog sistema;
 - 4) zaštitom bibliotečke građe na svim nosiocima informacija;
 - 5) slobodnim pristupom bibliotečkim informacijama, građi, servisima, uslugama i drugim resursima, u skladu sa pravom korisnika na slobodan izbor informacija i protok ideja.

Posebna zaštita

Član 4

- (1) Bibliotečka građa uživa zaštitu propisanu ovim zakonom.
- (2) Bibliotečka građa koja ima status kulturnog dobra uživa zaštitu u skladu sa zakonom kojim se uređuju kulturna dobra.

Značenje izraza

Član 5

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) biblioteka je svaki tekstualni, zvučni, grafički, slikovni, elektronski ili na drugi način izrađen dokument ili predmet, koji biblioteka sakuplja, obrađuje i stavlja korisnicima na raspolaganje;
- 2) bibliotečki fond je cjelina sakupljene i obrađene bibliotečke građe u biblioteci;
- 3) biblioteka je skup dokumenata sistematizovanih na osnovu zajedničkih karakteristika, bez obzira na njihovo porijeklo;
- 4) dokument je zapisana informacija u vidu teksta, zvuka ili slike, namijenjen za prenos u prostoru i vremenu, radi čuvanja i korišćenja;
- 5) matična biblioteka je biblioteka koja je ovlašćena da vrši poslove matične bibliotečke djelatnosti;
- 6) obavezni primjerak je određeni broj primjeraka publikacije koje izdavač dostavlja nadležnoj deponitnoj biblioteci, bez naknade i o svom trošku;
- 7) revizija je postupak kojim se utvrđuje stvarno broječno i fizičko stanje inventarisane bibliotečke građe;
- 8) otpis je rashodovanje i uklanjanje oštećenih i uništenih dokumenata;
- 9) organ je državni organ, organ državne uprave, organ lokalne samouprave i organ lokalne uprave.

II. BIBLIOTEKE

Pojam i vrste biblioteka

Član 6

- (1) Biblioteka je kulturna, informaciona, obrazovna i neprofitna ustanova, koja korisnicima stavlja na raspolaganje organizovani fond bibliotečke građe, kao i druge izvore informacija, usluge i servise.
- (2) Zavisno od namjene i sadržaja bibliotečke građe i preovladajućeg kruga korisnika, biblioteka može biti nacionalna, narodna, školska, visokoškolska, univerzitetska i specijalna, a prema osnivaču javna, privatna i biblioteka vjerske zajednice.

Nacionalna biblioteka

Član 7

- (1) Nacionalnu biblioteku osniva država radi razvoja kulture, nauke i obrazovanja u Crnoj Gori, kao i zadovoljavanja informacionih potreba društva.
- (2) Nacionalna biblioteka obavlja funkciju bibliotečko - informacionog centra iz člana 42 ovog zakona.
- (3) Nacionalna biblioteka, pored poslova iz člana 2 ovog zakona, vrši sljedeće poslove:
 - 1) prikuplja, obrađuje, čuva i daje na korišćenje: nacionalnu zbirku bibliotečke građe o Crnoj Gori, Crnogorcima, drugim narodima i manjinskim nacionalnim zajednicama koje žive u Crnoj Gori, bibliotečku građu crnogorskih autora i crnogorskih štamparsko-izdavačkih organizacija, staru i rijetku knjigu, najznačajnije publikacije iz svih oblasti nauke i kulture i službene publikacije;
 - 2) čuva i raspoređuje obavezni primjerak crnogorske izdavačko-štamparske produkcije;
 - 3) izrađuje tekuću i retrospektivnu nacionalnu bibliografiju i dodjeljuje oznake međunarodne bibliografske kontrole: ISBN, ISSN, ISMN i druge oznake;
 - 4) izrađuje osnovni kataloški opis - CIP za izdavače na teritoriji Crne Gore;
 - 5) vrši opis južnoslovenskih ćirilskih rukopisa;
 - 6) predlaže mjere za čuvanje i zaštitu bibliotečke građe;
 - 7) predlaže i sprovodi mjere za čuvanje i zaštitu bibliotečke građe sa svojstvom kulturnog dobra;
 - 8) daje uputstva za stručni bibliotečko-informacioni rad i primjenu međunarodnih standarda;
 - 9) obavlja stručni i naučno-istraživački rad, posebno na području crnogorske nacionalne zbirke, arheografije, paleontologije i kulturne istorije Crne Gore i objavljuje publikacije iz oblasti bibliotekarstva, informacionih i srodnih nauka;
 - 10) predstavlja Crnu Goru u međunarodnim bibliotečkim asocijacijama nacionalnih biblioteka i uspostavlja saradnju sa njima;
 - 11) organizuje naučnoistraživački, razvojni i savjetodavni rad na području bibliotečko - informacione djelatnosti i predlaže mjere za njeno unaprjeđivanje;
 - 12) povezuje biblioteke u bibliotečko - informacioni sistem Crne Gore i uključuje ih u međunarodne informacione sisteme;

- 13) razvija stručne osnove uzajamnog kataloga;
- 14) organizuje stručno usavršavanje lica za rad na uzajamnoj katalogizaciji;
- 15) vrši provjeru osposobljenosti bibliotekara za rad u uzajamnoj katalogizaciji i izdaje licence za rad;
- 16) vrši kontrolu kvaliteta i redakciju bibliografskih zapisa u uzajamnoj bibliografskoj bazi;
- 17) promovise i prezentuje crnogorsku kulturnu baštinu učešćem u međunarodnim projektima digitalizacije;
- 18) obavlja i druge poslove utvrđene ovim zakonom, aktom o osnivanju i statutom biblioteke.

Narodna biblioteka

Član 8

- (1) Narodna biblioteka obavlja djelatnost za potrebe građana, na području za koje je osnovana, obezbjeđujući im jednake uslove za opšte kulturno uzdizanje, obrazovanje i informisanje.
- (2) Opština je dužna da osnuje narodnu biblioteku kao samostalnu biblioteku.
- (3) Dvije ili više opština mogu zajedno osnovati narodnu biblioteku.
- (4) Narodna biblioteka, pored poslova iz člana 2 ovog zakona, obavlja i sljedeće poslove:
 - 1) učestvuje u opštem i informatičkom obrazovanju građana;
 - 2) prikuplja, obrađuje i čuva zavičajnu građu na području djelatnosti biblioteke;
 - 3) organizuje posebne oblike rada za djecu, omladinu i odrasle u cilju razvijanja i podsticanja čitalačke kulture;
 - 4) organizuje posebne oblike rada za lica sa posebnim potrebama i obezbjeđuje im uslove za korišćenje bibliotečke građe shodno njihovim potrebama i mogućnostima;
 - 5) organizuje kulturne aktivnosti koje su u skladu sa njenom djelatnošću;
 - 6) vrši izdavačku djelatnost;
 - 7) organizuje istraživački rad u okviru svog djelovanja.
- (5) Nabavku bibliotečke građe, održavanje fondova, promovisanje kulturnih aktivnosti i pružanje informacija narodna biblioteka obavlja samostalno, uvažavajući kriterijume kvaliteta i aktuelnosti izvora informacija, stručnosti i kompetentnosti bibliotečkog osoblja i demokratskog principa odsustva svakog oblika cenzure i diskriminacije, uz uvažavanje interesa i potreba korisnika.
- (6) Narodna biblioteka na čijem području djelovanja je, pored službenog jezika, u upotrebi jezik manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, dužna je da nabavku bibliotečke građe vrši i na tim jezicima.
- (7) Narodna biblioteka svoje poslove vrši preko odjeljenja i pokretnih biblioteka.
- (8) Narodna biblioteka je dužna da u svom sastavu obrazuje dječije odjeljenje, sa posebnim i izdvojenim multimedijalnim fondom, čitaonicom i opremom, uključujući informacionu tehnologiju i druge medije prilagođene potrebama djece.

Školska biblioteka

Član 9

- (1) Školska biblioteka je multimedijalni i interdisciplinarni centar škole, koji pruža podršku vaspitno-obrazovnom procesu u osnovnim i srednjim školama.
- (2) Školska biblioteka, pored poslova iz člana 2 ovog zakona, obavlja i sljedeće poslove:
 - 1) podstiče učenike da razvijaju čitalačke navike i uče da koriste biblioteke tokom čitavog života;
 - 2) pruža uslove za sticanje iskustva u kreiranju i korišćenju informacija za saznanje, razumijevanje, imaginaciju i zabavu;
 - 3) podstiče učenike da koriste i vrednuju informacije, shvataju komunikacione procese i razvijaju kulturu komuniciranja;
 - 4) obezbjeđuje pristup lokalnim i globalnim bazama podataka, odnosno različitim idejama, mišljenjima i znanjima;
 - 5) učestvuje u kulturnim i javnim aktivnostima škole i organizuje programe za socijalizaciju i kreativno druženje;
 - 6) obezbjeđuje izradu sopstvenih izvora informacija;
 - 7) omogućava učenicima da individualno napreduju u skladu sa svojim sklonostima i mogućnostima;

- 8) zastupa i promoviše koncept da su intelektualne slobode i pristup informacijama preduslov za učešće u demokratskom procesu;
- 9) promoviše ulogu biblioteka.

Visokoškolska biblioteka

Član 10

- (1) Visokoškolska biblioteka pruža podršku izvođenju i unaprjeđenju nastavnog, naučno-istraživačkog i umjetničkog rada u oblasti visokog obrazovanja, a namijenjena je studentima, nastavnicima, saradnicima i istraživačima.
- (2) Visokoškolska biblioteka se organizuje u okviru fakulteta, instituta, visokih stručnih škola i studijskih programa.
- (3) Više fakulteta, instituta, visokih stručnih škola ili studijskih programa mogu imati zajedničku biblioteku.
- (4) Visokoškolska biblioteka, pored poslova iz člana 2 ovog zakona, obezbjeđuje i:
 - 1) nabavku bibliotečke građe, u skladu sa nastavnim planovima i naučno-istraživačkim projektima;
 - 2) čuvanje i obradu bibliotečke građe nastalu u nastavnom procesu i naučno-istraživačkim projektima ustanove u čijem je sastavu;
 - 3) izradu bibliografije radova nastavnika, istraživača i saradnika institucije/ustanove u čijem se sastavu nalazi;
 - 4) izgradnju specijalne bibliotečke zbirke i baze podataka.

Univerzitetska biblioteka

Član 11

- (1) Univerzitet je dužan da organizuje univerzitetsku biblioteku.
- (2) Univerzitetska biblioteka, pored poslova iz člana 2 ovog zakona, vrši i sljedeće poslove:
 - 1) koordinira bibliotečkom djelatnošću na univerzitetu i uključuje visokoškolske biblioteke u bibliotečko-informacioni sistem;
 - 2) koordinira nabavku bibliotečke građe na univerzitetu;
 - 3) organizuje i usklađuje međubibliotečku pozajmicu u okviru univerziteta;
 - 4) organizuje razmjenu publikacija sa bibliotekama u zemlji i inostranstvu;
 - 5) popisuje, otpisuje i deponuje bibliotečku građu na univerzitetu;
 - 6) koordinira izradu bibliografije nastavnika, istraživača i saradnika univerziteta;
 - 7) izrađuje tekuće, retrospektivne i specijalne bibliografije i razne referalne publikacije za potrebe univerziteta;
 - 8) čuva i obrađuje obavezni primjerak bibliotečke građe koja nastaje i objavljuje se na univerzitetu, uključujući magistarske i doktorske radove odbranjene na univerzitetu;
 - 9) čuva i obrađuje radove nastavnika i istraživača na univerzitetu;
 - 10) koordinira i unaprjeđuje rad bibliotečkih službi i zajedničko korišćenje bibliotečke građe i izvora informacija na univerzitetu;
 - 11) usklađuje pripreme i izvođenje programa edukacije korisnika na univerzitetu;
 - 12) i druge poslove u skladu sa zakonom, aktom o osnivanju i statutom biblioteke.

Specijalna biblioteka

Član 12

- (1) Specijalna biblioteka vrši bibliotečku djelatnost na pojedinim ili svim naučnim ili stručnim područjima.
- (2) Specijalna biblioteka obezbjeđuje podršku naučno-istraživačkom i stručnom radu u ustanovama, organima, nevladinim organizacijama, vjerskim zajednicama i drugim pravnim i fizičkim licima.
- (3) Specijalna biblioteka, pored poslova iz člana 2 ovog zakona, obavlja i sljedeće poslove:
 - 1) čuva i obrađuje bibliotečku građu i interna dokumenta subjekta u čijem je sastavu;
 - 2) izgrađuje specijalne bibliotečke zbirke i baze podataka;
 - 3) obavlja razmjenu dokumenata subjekta u čijem je sastavu sa srodnim institucijama u zemlji i inostranstvu.
- (4) Specijalna biblioteka je i biblioteka koja obavlja bibliotečku djelatnost pomoću posebno prilagođenih tehnika i specijalne građe za lica oštećenog vida.

Osnivanje biblioteka

Član 13

Biblioteka se osniva kao ustanova kulture (samostalna biblioteka) ili organizuje kao dio ustanove, organa ili drugog pravnog lica (biblioteka u sastavu), u skladu sa zakonom.

Primjena drugih propisa

Član 14

Na osnivanje, status, upravljanje, rukovođenje, finansiranje, statusne promjene, prestanak rada i druga pitanja od značaja za rad samostalne biblioteke primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju ustanove kulture, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Uslovi za obavljanje djelatnosti

Član 15

(1) Biblioteka može da obavlja djelatnost, ako ima:

- 1) obezbijeden odgovarajući prostor za smještaj, čuvanje i korišćenje bibliotečke građe;
- 2) odgovarajući bibliotečki fond;
- 3) stručno osoblje;
- 4) obezbijedena potrebna sredstva i opremu;
- 5) obezbijedene izvore sredstava za kontinuirano obavljanje djelatnosti.

(2) Bliže uslove iz stava 1 ovog člana propisuje:

- 1) organ državne uprave nadležan za poslove kulture (u daljem tekstu: Ministarstvo), za nacionalnu, narodne i specijalne biblioteke;
- 2) organ nadležan za poslove prosvjete i nauke za školske, visokoškolske i univerzitetske biblioteke.

(3) Ispunjenost uslova biblioteke za početak obavljanja bibliotečke djelatnosti zavisno od vrste biblioteke utvrđuje nadležni organ državne uprave iz stava 2 ovog člana i izdaje odobrenje za rad.

(4) Odobrenje iz stava 3 ovog člana dostavlja se nacionalnoj biblioteci i drugoj nadležnoj matičnoj biblioteci.

Provjera ispunjenosti uslova

Član 16

Organi državne uprave iz člana 15 stav 2 ovog zakona dužni su da redovno, a najmanje jednom u tri godine, provjeravaju ispunjenost uslova za rad biblioteke.

Registar biblioteka

Član 17

(1) Matične biblioteke su dužne da vode registar samostalnih biblioteka i biblioteka u sastavu na području svog djelovanja i da dostavljaju podatke nacionalnoj biblioteci, radi vođenja centralnog registra.

(2) Nacionalna biblioteka je dužna da vodi centralni registar svih samostalnih biblioteka i biblioteka u sastavu.

(3) Sadržaj i način vođenja registra iz st. 1 i 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Prestanak rada biblioteke

Član 18

(1) U slučaju prestanka rada biblioteke, osnivač biblioteke je dužan da obezbijedi smještaj i zaštitu raspoloživog bibliotečkog fonda i bibliotečke dokumentacije.

(2) Odluka o smještaju bibliotečkog fonda iz stava 1 ovog člana donosi se po prethodno pribavljenom mišljenju nadležne matične biblioteke.

Stručno vijeće

Član 19

- (1) Samostalna biblioteka ima stručno vijeće, koje čini stručno bibliotečko osoblje i direktor biblioteke.
- (2) Stručno vijeće razmatra i daje mišljenja o stručnim i drugim pitanjima rada i razvoja biblioteke, saglasno statutu i drugim opštim aktima, predlaže način organizovanja i vođenja stručnog rada, plan i program rada biblioteke i obavlja druge poslove određene aktom o osnivanju i statutom biblioteke.

Stručno-savjetodavno tijelo

Član 20

- (1) Biblioteka u sastavu može imati stručno-savjetodavno tijelo za bibliotečku djelatnost, koje čini stručno bibliotečko osoblje, predstavnici subjekta u čijem je sastavu biblioteka i predstavnici korisnika biblioteke.
- (2) Djelatnost stručno-savjetodavnog tijela uređuje se opštim aktom subjekta u čijem je sastavu biblioteka.

III. OBAVLJANJE BIBLIOTEČKE DJELATNOSTI

Nabavka bibliotečke građe

Član 21

- (1) Bibliotečka građa se nabavlja preuzimanjem obaveznog primjerka, kupovinom, razmjenom, poklonom, zavještanjem i na drugi način, u skladu sa zakonom.
- (2) Biblioteka je dužna da utvrdi program nabavke bibliotečke građe u skladu sa potrebama korisnika i koncepcijom razvoja.

Vođenje evidencije i bibliotečke dokumentacije

Član 22

- (1) Biblioteke su dužne da vode evidenciju bibliotečkog fonda i bibliotečku dokumentaciju.
- (2) Evidencija bibliotečkog fonda se sastoji od ulaznih evidencija, inventarne knjige, osnovnog kataloga bibliotečkog fonda, ostalih kataloga i drugih evidencija.
- (3) Biblioteke na čijem području je, pored službenog jezika, u upotrebi jezik manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, dužne su da evidencije iz stava 1 ovog člana vode i na tom jeziku.
- (4) Bibliotečka dokumentacija sadrži podatke o bibliotečkoj građi koji su potrebni za njenu stručnu obradu, identifikaciju, utvrđivanje porijekla, praćenje promjena i dr.
- (5) Vrste, sadržaj i način vođenja evidencije bibliotečke građe i bibliotečke dokumentacije propisuje Ministarstvo.
- (6) O bibliotečkoj građi sa svojstvom kulturnog dobra vodi se posebna evidencija.

Obrada bibliotečke građe

Član 23

- (1) Biblioteke su dužne da obradu bibliotečke građe vrše u skladu sa usvojenim međunarodnim i nacionalnim standardima i stručnim uputstvima.
- (2) Nacionalne standarde i stručna uputstva za obradu bibliotečke građe propisuje Ministarstvo, na predlog nacionalne biblioteke.

Čuvanje i zaštita bibliotečke građe

Član 24

- (1) Biblioteke su dužne da bibliotečku građu čuvaju uz primjenu savremenih tehničkih sredstava, u uslovima koji obezbjeđuju njenu potpunu i efikasnu zaštitu.
- (2) Mjere za čuvanje i zaštitu bibliotečke građe, u skladu sa međunarodnim standardima, propisuje Ministarstvo.
- (3) Biblioteke mogu da:
 - 1) prikupljaju digitalnu bibliotečku građu sa Interneta;
 - 2) digitalnu bibliotečku građu kopiraju u više primjeraka i da je prenose na druge medije, u skladu sa relevantnim međunarodnim propisima.
- (4) Pri korišćenju bibliotečke građe i elektronskih izvora informacija biblioteke su dužne da se pridržavaju međunarodnih i nacionalnih propisa o zaštiti autorskog i srodnih prava.

Revizija bibliotečkog fonda

Član 25

- (1) Biblioteke su dužne da periodično vrše redovne revizije svojih fondova, u zavisnosti od obima bibliotečke građe.
- (2) Revizija bibliotečkih fondova obavlja se najmanje jednom u pet godina, a u nacionalnoj biblioteci najmanje jednom u 10 godina.
- (3) U postupku revizije vrši se izlučivanje i otpis zastarjele, dotrajale, oštećene i uništene bibliotečke građe, osim građe koja je kulturno dobro.
- (4) Postupak, rokove i način vršenja revizije bibliotečkih fondova i kriterijume za otpis bibliotečke građe propisuje Ministarstvo, na predlog nacionalne biblioteke.

Dostupnost i korišćenje bibliotečke građe

Član 26

- (1) Biblioteke su dužne da, u skladu sa stručnim standardima, organizuju bibliotečku građu i izvore informacija, radi obezbjeđivanja dostupnosti i korišćenja:
 - 1) vlastite građe i informacija o njoj;
 - 2) građe iz međubibliotečke pozajmice;
 - 3) drugih dostupnih izvora informacija.
- (2) Pri korišćenju bibliotečke građe i elektronskih izvora informacija biblioteke su dužne da se pridržavaju međunarodnih i nacionalnih propisa o zaštiti autorskog i srodnih prava.
- (3) Uslovi i način korišćenja bibliotečke građe i drugih bibliotečkih izvora, usluga i informacija uređuju se aktom biblioteke.

Prezentacija bibliotečke građe

Član 27

- (1) Biblioteke su dužne da vrše prezentaciju bibliotečke građe, isticanjem natpisa, oznaka i vodiča i organizovanjem stalnih i povremenih izložbi, književnih programa i sl., na javan i transparentan način.
- (2) Prezentacija bibliotečke građe se vrši na osnovu stručnih i naučnih principa, na način kojim se omogućava upoznavanje sa kulturnim i naučnim vrijednostima bibliotečkog fonda i pod uslovima kojima se obezbjeđuje bezbjednost i zaštita izložene građe.

Digitalizacija bibliotečke građe

Član 28

- (1) Biblioteke mogu da, radi zaštite i opšte (on line) dostupnosti, vrše digitalizaciju analogne bibliotečke građe i njenu distribuciju putem Interneta, uz poštovanje autorskih i srodnih prava.
- (2) Digitalizacija bibliotečke građe se vrši uz primjenu međunarodnih i nacionalnih standarda za digitalizaciju kulturnih dobara kojim se postiže interoperabilnost digitalne građe i olakšavanje pretraživanja na više jezika.
- (3) Nacionalne standarde za digitalizaciju bibliotečke građe propisuje Ministarstvo, na predlog nacionalne biblioteke.

Iznošenje i povraćaj bibliotečke građe

Član 29

Na iznošenje bibliotečke građe u inostranstvo i na povraćaj protivpravno iznesene i unesene bibliotečke građe primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju kulturna dobra.

Radno vrijeme biblioteka

Član 30

- (1) Biblioteka je dužna da organizuje radno vrijeme na način koji omogućava korišćenje bibliotečke građe svim ciljnim grupama korisnika.

(2) Biblioteka je dužna da na odgovarajući način objavi svoje radno vrijeme.

IV. PRAVA I OBAVEZE KORISNIKA

Pravo korišćenja bibliotečke građe i usluga biblioteke

Član 31

- (1) Svaki građanin, bez obzira na pol, uzrast, nacionalnost, obrazovanje, socijalni položaj, politička uvjerenja, odnos prema religiji ili drugo lično svojstvo ima pravo na korišćenje bibliotečke građe i usluga biblioteke.
- (2) Korišćenje bibliotečke građe i usluga biblioteke je besplatno za njene članove i podrazumijeva:
 - 1) pristup bibliotečkoj građi, njenu upotrebu u prostorijama biblioteke i pozajmicu na određeno vrijeme;
 - 2) međubibliotečku pozajmicu;
 - 3) pružanje pomoći pri upotrebi javnih kataloga i pružanje svih oblika jednostavnih informacija o vlastitoj građi;
 - 4) rezervaciju bibliotečke građe;
 - 5) pristup i upotrebu opšte dostupnih elektronskih izvora;
 - 6) pristup i upotrebu baza podataka i drugih izvora informacija;
 - 7) edukaciju korisnika;
 - 8) informaciono opismenjavanje i sl.
- (3) U slučaju da zahtjev korisnika stvara dodatne troškove i opterećuje poslovanje, biblioteka ima pravo da takve usluge naplati u iznosu stvarnih troškova.
- (4) Biblioteka može ustanoviti članarinu za članstvo u biblioteci i naknadu troškova u vezi sa učlanjivanjem.

Prava posebnih kategorija korisnika

Član 32

- (1) Lica oštećenog vida imaju pravo da bibliotečku građu koriste na specijalnim nosiocima informacija.
- (2) Korisnici koji ne mogu posjećivati biblioteku zbog fizičkih nedostataka, starosti i bolesti, kao i lica lišena slobode, imaju pravo na korišćenje bibliotečke građe narodnih biblioteka, preko posebno organizovanih bibliotečkih službi.

Pravo na privatnost

Član 33

Biblioteka je dužna da obezbijedi sigurnost i tajnost ličnih podataka o korisnicima i da ih koristi isključivo za svrhe za koje su prikupljeni.

Obaveze korisnika

Član 34

Korisnici su dužni da se pridržavaju propisanih pravila za korišćenje bibliotečke građe i usluga, u skladu sa ovim zakonom, drugim zakonima i opštim aktom biblioteke.

Obaveza naknade štete

Član 35

Korisnik je dužan da biblioteci naknadi štetu za oštećenu, uništenu ili nestalu bibliotečku građu, u skladu sa propisima biblioteke.

V. KOORDINACIJA RADA BIBLIOTEKA

Koordinacija rada biblioteka

Član 36

Koordinacija rada biblioteka vrši se kroz obavljanje poslova matične bibliotečke djelatnosti i bibliotečko - informacionog sistema.

Matična bibliotečka djelatnost

Član 37

- (1) Radi obezbjeđivanja trajnog, sistematski organizovanog i kontinuiranog rada na razvoju i unaprjeđenju bibliotečke djelatnosti na određenom području, odnosno oblasti djelovanja, pojedine biblioteke obavljaju matičnu djelatnost, koja obuhvata:
- 1) unifikaciju poslova, usluga i servisa u cilju obezbjeđivanja jednoobraznog, na jedinstvenim standardima i pravilima zasnovanog poslovanja;
 - 2) permanentno usavršavanje bibliotečkog osoblja i upoznavanje sa inovacijama i dostignućima u ovoj oblasti;
 - 3) stručno-savjetnodavnu pomoć bibliotekama;
 - 4) koordinaciju rada biblioteka;
 - 5) praćenje i proučavanje stanja, potreba i uslova rada biblioteka i iniciranje mjera za unaprjeđenje djelatnosti;
 - 6) prikupljanje i obradu statističkih i drugih podataka o radu biblioteka;
 - 7) vođenje registra biblioteka.
- (2) Biblioteke su dužne da matičnoj biblioteci dostavljaju informacije i podatke potrebne za obavljanje poslova iz stava 1 ovog člana.
- (3) Matičnu bibliotečku djelatnost nad školskim i specijalnim bibliotekama na teritoriji opštine obavlja narodna biblioteka.
- (4) Matičnu bibliotečku djelatnost nad visokoškolskim bibliotekama u okviru univerziteta obavlja univerzitetska biblioteka.
- (5) Matičnu bibliotečku djelatnost nad drugim matičnim bibliotekama obavlja nacionalna biblioteka.
- (6) Bliže uslove i način vršenja poslova matične bibliotečke djelatnosti propisuje Ministarstvo.

Bibliotečko - informacioni sistem

Član 38

- (1) Radi obezbjeđivanja racionalnijeg i efikasnijeg korišćenja bibliotečke građe, bibliotečkih servisa i usluga, biblioteke se povezuju u bibliotečko-informacioni sistem na osnovu sistema uzajamne katalogizacije.
- (2) U bibliotečko-informacioni sistem obavezno se uključuju nacionalna biblioteka, narodne biblioteke, univerzitetske biblioteke i visokoškolske biblioteke.

Uslovi za funkcionisanje bibliotečko-informacionog sistema

Član 39

Za uspostavljanje i funkcionisanje bibliotečko - informacionog sistema potrebna je:

- 1) standardizovana obrada bibliotečke građe i ujednačeno vođenje kataloga;
- 2) odgovarajuća osposobljenost osoblja za katalogizaciju;
- 3) računarska i komunikaciona oprema neophodna za povezivanje biblioteka.

Bibliotečko - informacioni centar

Član 40

- (1) Bibliotečko - informacioni centar obezbjeđuje uslove za uzajamnu katalogizaciju, upravljanje bazom podataka i druge uslove članicama bibliotečkog informacionog sistema.
- (2) Poslovi bibliotečko - informacionog centra su:
- 1) koordinacija rada na uspostavljanju i razvoju bibliotečko-informacionog sistema i njegovih servisa;
 - 2) planiranje, instaliranje i održavanje računarske, komunikacione i programske opreme za potrebe bibliotečkog informacionog sistema i njegovih servisa;
 - 3) upravljanje bazom podataka bibliotečko-informacionog sistema i njegovih servisa;
 - 4) organizovanje pristupa elektronskoj bazi podataka;
 - 5) stručna pomoć bibliotekama prilikom konverzije i prenosa podataka iz drugih sistema;
 - 6) istraživački, razvojni i savjetodavni rad u bibliotečkoj djelatnosti.

Licenca za uzajamnu katalogizaciju

Član 41

- (1) Bibliotečko osoblje može učestvovati u procesu uzajamne katalogizacije i kreiranju bibliografskih zapisa nakon sticanja licence za uzajamnu katalogizaciju, koju izdaje nacionalna biblioteka.
- (2) Licenca iz stava 1 ovog člana izdaje se licu koje ima odgovarajuću stručnu spremu, položen stručni ispit za obavljanje bibliotečke djelatnosti i osposobljenost za rad u procesu uzajamne katalogizacije.
- (3) Bliže uslove i način izdavanja licence propisuje Ministarstvo, na predlog nacionalne biblioteke.

Obaveze članica**Član 42**

- (1) Radi uključivanja u bibliotečko-informacioni sistem biblioteka je dužna da:
 - 1) poštuje zajedničke stručne osnove za rad biblioteka;
 - 2) sa bibliotečko-informacionim centrom zaključi ugovor.
- (2) Smatra se da je biblioteka uključena u bibliotečko-informacioni sistem ako je njen katalog dostupan preko ovog sistema.

VI. BIBLIOTEČKO OSOBLJE**Bibliotečko osoblje****Član 43**

- (1) Poslove bibliotečke djelatnosti mogu da vrše lica koja imaju odgovarajuću vrstu i stepen stručne spreme i položen stručni ispit za obavljanje bibliotečke djelatnosti.
- (2) Lica iz stava 1 ovog člana poslove bibliotečke djelatnosti vrše u određenom stručnom zvanju.
- (3) Vrstu i stepen stručne spreme za vršenje poslova bibliotečke djelatnosti i uslove, program i način polaganja stručnog ispita propisuje Ministarstvo.
- (4) Određene stručne poslove bibliotečke djelatnosti mogu da vrše i lica koja imaju stručna ili naučna zvanja iz oblasti konzervatorske, arhivske i muzejske djelatnosti, u skladu sa opštim aktima biblioteke.

Stručna zvanja**Član 44**

- (1) Stručna zvanja u bibliotečkoj djelatnosti su:
 - 1) knjižničar, sa srednjom stručnom spremom;
 - 2) viši knjižničar, sa višom stručnom spremom;
 - 3) bibliotekar, sa visokom stručnom spremom;
 - 4) viši bibliotekar i bibliotekar savjetnik, sa visokom stručnom spremom i posebnim stručnim referencama za obavljanje bibliotečke djelatnosti.
- (2) Stručna zvanja iz stava 1 tač. 1, 2 i 3 ovog člana stiču se polaganjem stručnog ispita za obavljanje bibliotečke djelatnosti.
- (3) Stručna zvanja iz stava 1 tačka 4 ovog člana dodjeljuje Ministarstvo, na predlog stručne komisije, na osnovu stručnih referenci i rezultata u pogledu bibliotečke djelatnosti.
- (4) Bliže uslove i način sticanja stručnih zvanja iz stava 1 ovog člana, poslove koji se vrše u određenom stručnom zvanju i obrazac uvjerenja o stručnom zvanju propisuje Ministarstvo.

VII. NADZOR**Inspeksijski nadzor****Član 45**

Inspeksijski nadzor nad primjenom ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo preko inspektora za kulturnu baštinu, u skladu sa zakonom kojim se uređuje inspeksijski nadzor.

VIII. KAZNENE ODREDBE

Prekršaji

Član 46

- (1) Novčanom kaznom od 500 eura do 6.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:
- 1) počne da obavlja bibliotečku djelatnost prije nego što mu Ministarstvo da odobrenje za rad (član 15 stav 3);
 - 2) u slučaju prestanka rada biblioteke ne obezbijedi uslove za smještaj i zaštitu bibliotečke građe i bibliotečke dokumentacije (član 18 stav 1);
 - 3) ne utvrdi program nabavke bibliotečke građe u skladu sa potrebama korisnika i koncepcijom razvoja (član 21 stav 2);
 - 4) ne vodi evidenciju bibliotečkog fonda ili bibliotečku dokumentaciju (član 22 stav 1);
 - 5) bibliotečku građu ne čuva uz primjenu savremenih tehničkih sredstava i u uslovima koji obezbjeđuju njenu potpunu i efikasnu zaštitu (član 24 stav 1);
 - 6) ne izvrši reviziju bibliotečkog fonda u periodu od pet godina, odnosno nacionalna biblioteka u periodu od 10 godina (član 25 st. 1 i 2);
 - 7) ne organizuje radno vrijeme na način koji omogućava korišćenje bibliotečke građe svim ciljnim grupama ili na odgovarajući način ne objavi svoje radno vrijeme (član 30).
- (2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 100 eura do 2.000 eura.
- (3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 300 eura do 2.000 eura.

IX. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Podzakonska akta

Član 47

- (1) Podzakonski akti, u skladu sa ovim zakonom, donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (2) Do donošenja akata iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se akti koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona, ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Ustanovljavanje registra biblioteka

Član 48

Registar biblioteka ustanoviće se u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu akta iz člana 17 stav 3 ovog zakona.

Usklađivanje organizacije

Član 49

Postojeće biblioteke su dužne da usklade svoju organizaciju sa ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Stečena prava

Član 50

- (1) Licima koja su po ranijim propisima stekla stručna zvanja za obavljanje bibliotečke djelatnosti priznaju se odgovarajuća stručna zvanja propisana ovim zakonom.
- (2) Lica koja na dan stupanja na snagu ovog zakona imaju više od 15 godina radnog iskustva na poslovima bibliotečke djelatnosti u određenom stepenu stručne spreme ili zvanja magistra ili doktora nauka u oblasti bibliotečke djelatnosti nijesu dužna da polažu stručni ispit za obavljanje bibliotečke djelatnosti.

Prestanak ranijih propisa

Član 51

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o bibliotečkoj djelatnosti ("Službeni list SRCG", br. 16/77 i 2/89).

Stupanje na snagu

Član 52

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore", a primjenjivaće se od 1. septembra 2011. godine.